

**የኮሎምቢያ ዲሰትሪክት
የሥነ ባህሪ ጤና ዲፓርትመንት
የተገልጋዮች መብቶች መግለጫ**

የተገልጋዮች መብት መግለጫ፤ የአእምሮ ጤንነት አገልግሎት በሚደረግልዎት ወቅት ያለዎትን መብቶች እንዲያውቁ ይረዳዎታል። መብትዎን በስነስርአት ካልተረዱ፤ እንዲረዱት ይነበብልዎትና መግለጫ ይደረግልዎታል። ፍርድ ቤቱ መብትዎን ለመረዳት አይችሉም ካለ፤ የዚህ መግለጫ ኮፒ ለቤተሰብዎ አባል ለሆነ ወይም እስከ ለፈለጉት ሰው እንዲሰጥ ይሆናል።

የዲፓርትመንት አፍ ሜንታል ሄልዝ አገልግሎቶች በሚሰጥዎት ወቅት ወይም ከዲፓርትመንት አፍ ሜንታል

ሄልዝ ኮንትራት ካለው ከማንኛውም የአእምሮ ጤንነት አገልግሎቶች ወይም ድጋፎች ሰጪ ድርጅት አገልግሎት በሚወስዱበት ወቅት፤ ዝቅ ብለው የተዘረዘሩት መብቶች አሉዎት።

- በማንኛውም ጊዜ ክብርና ትህትና የተመለሰች፤ የህክምና አገልግሎት ማግኘት፤ በማንኛውም ጊዜ በአሳቢነት፣ ክብርዎንና ነጻነትዎን እንዲሁም ፕራይቪሲዎ የተጠበቀ ሆኖ የህክምና አገልግሎት ያገኛሉ።
ቤተሰብዎ፣ የግል ተወካይዎት፣ ሙሉ ስልጣን ካለው ጠበቃዎ/አቶርኒ ኢን ፋክትና ወይም ሞግዚትዎ በትህትናይስተናገዳሉ።
- ምን መብቶች እንዳሉዎት መነገር፤
- ከአድልዎ ግፍ ነጻ መሆን፤ የሚደረግልዎት የአእምሮ ጤንነት አገልግሎቶችና የአእምሮ ጤንነት ድጋፎች ቀጥለው ከተዘረዘሩት ነገሮች ሁሉ ነጻ መሆን አለባቸው - ከዘር፣ ከቀለም፣ ከሃይማኖት፣ ከብሄር፣ ከቋንቋ ከባህል፣ ከጾታ፣ ከእድሜ፣ አግብቷል/አላገባም/ተፋቷል/ማሪታል ስታተስ፣ ከአለባበስ ወዘተ፣ ሄቴሮሴክሹዋል ነው አይደለም፣ ልጆች/ልጅ አለው የለውም/ፋሚሊ ስታተስ፣ ከቤተሰብ ሃላፊነት፣ ከትምህርት ደረጃ/ማትሪኩሌሽን፣ የየትኛው የፖለቲካ ፓርቲ አባል ነው? ከአካለ ጎደሎነት/ዲስአቢሊቲ፣ ከገቢ ምንጭና፣ ከመኖርያ ቦታ።
- ከጉዳት ነጻ መሆን፤ የአእምሮ ጤንነት አገልግሎቶችና የአእምሮ ጤንነት ድጋፎች ሲደረግልዎት ወይም ለማግኘት ሲጥሩ፤ ከአካል፣ ከሰሜት፣ ከግብረ ስጋ ወይም ከገንዘብ ጉዳት፣ ከቸልባይነት አያያዝ የተነሳ መጎሳቆል፣ ከጭንቀት ሁኔታ፣ ከመገደድ ወይም ከመበዝበዝ ሁሉ ነጻ ይሁኑ።
- በጥፍሮሽ አለመታሰር ወይም ክፍል ውስጥ አለመቆለፍ፤ ከማንኛውም አይነት ለህክምና አላስፈላጊ ከሆኑ መገለልና መገታት፤ በሰርቭሱ ባልደረቦች እንደ ማስገደጃ፣ ዲሲፕሊን፣ ለምችት ወይም በቀል መወጫ ከሚተገበሩ ድርጊቶች ሁሉ ነጻ ይሁኑ።
- መብትዎ ከተነፈገዎት አቤቱታ ማቅረብ፤ መብትዎ ከተገደበ፣ ከተጣሰ ወይም በሚደረግልዎት የአእምሮ ጤንነት አገልግሎቶችና የአእምሮ ጤንነት ድጋፎች ላይ ቅሬታ ካለዎት፣ አቤቱታ ያቅርቡ ። ለአእምሮ ጤንነት አገልግሎት ሰጪ ድርጅትዎ ላቀረቡት አቤቱታ ያገኙት መልስ አጥጋቢ ሆኖ ካላገኙት ወይም ቅሬታ ካለዎት፤ ሌላ ገለልተኛ የሆነ ወገን አቤቱታዎን ተመልክቶ/አጥንቶ ለጉዳዩ እልባት ወይም መፍትሄ እንዲያገኝለት የማድረግ መብት አለዎት። አቤቱታዎ በአግባብ እንዲሰማ/እንዲታይ ወይም ሌላ አይነት መፍትሄ እንዲገኝልዎት የመጠየቅ መብት ይኖርዎታል።

- ቀደም ብለው ምን አይነት ህክምና እንደሚፈልጉ መወሰን፤ የተወሰኑ የጤና ጥበቃ/ሄልዝ ኬር ጉዳዮች ላይ ውሳኔ ማድረግ። የህይወት ማራዘሚያ/ላይፍ ሰብቴይኒንግ ህክምናን መፍቀድ ወይም አለመፍቀድ ላይ ውሳኔ ማድረግ፤ ምንአልባት እንደዚህ አይነት ህክምና አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ ይህንን በተመለከተ ቅድመ ወሳኔ የማድረግ መብት እንዳለዎት ማወቅ፤ (ለምሳሌ ሰው ሰራሽ የህይወት ማራዘሚያ ህክምናን በተመለከተ እፈልጋለሁ አልፈልግም ብለው ኑዛዜ ሊያደርጉ ይችላሉ/ሊሺንግ ዊልስ፣ ለነገረፈጅ ስልጣን በመስጠት/ፓወር ኦፍ አቶርኒ)። በተጨማሪም የአእምሮ ጤንነት ህክምናን በተመለከተ ምን አይነት ህክምና እንዲደረግልዎት ምርጫዎት ምን እንደሆነ ቅድመ ውሳኔ የማድረግ መብት አለዎት። ይህንን የሚቃረን ሌላ በቂ ወይም ጥሩ ምክንያት አስከሌለ ድረስ ይህ ምርጫዎት በተግባር ይውላል። እነዚህን መብቶች በተመለከተ በበቂ የሚያብራራ ጽሁፍ፣ ሴንት ኤሊዛቤት ሆስፒታልና እንዲሁም በማንኛውም ኮር ሰርቭስ ኤጀንሲ ይገኛል።
- ያለብዎትን የአእምሮ ወይም የአካል/ሰውነት ህመም/ችግር በተመለከተ ህክምና ለማድረግ ፈቃደኛ መሆን ወይም አለመሆን። ለእርስዎ ምን አይነት የአእምሮ ጤንነት አገልግሎቶችና የአእምሮ ጤንነት ድጋፎች እንደታቀደልዎ በቂ ኢንፎርሜሽን ይዘው ፈቃደኛ ለመሆን ወይም ላለመሆን እንዲችሉ ስለእነዚህ ጉዳዮች ይወቁ፤ ማለትም አላማውን፣ ጎጂ ጎንጎን፣ ምንአልባትም ሊኖሩት የሚችሉትን አደጋዎችና ጠቀሜታዎች እንዲሁም በሰራ ላይ ሊውሉ የሚችሉ አማራጮች። ህጉ የሚለው ሌላ ነገር አስከልጦት ድረስ፤ ማንኛውንም አገልግሎቶችንና ድጋፎችን ካለእርስዎ ፈቃድ እንዲወሰዱ አይገደዱም። አገልግሎቶችንና ድጋፎችን የትሊያገኙ እንደሚችሉ በተመለከተ ኢንፎርሜሽን ለማግኘትና እንዲሁም ህኪምዎ በራስዎ ችሎታ አመዛዝነው ፈቃድዎን ለመስጠት እንደማይችሉ ካመነ፤ የማመዛዘን ችሎታዎን መዳከም የሚያረጋግጥ ምስክር ወረቀት ያወጣል። የማመዛዘን ችሎታዎን መዳከም የሚያረጋግጥ ምስክር ወረቀት ካለ፤ ህኪሙ አገልግሎቶችና ድጋፎች እንዲደረግልዎት በማለት፤ ቀጥለው ከተጠቀሱት ፈቃድ ይጠይቃል - ከቤተሰብዎ አባል ወይም እርስዎ ኢንፎርሜሽን እንዲሰጥ ስልጣን ከሰጡት ከግል ተወካይዎት፣ ሙሉ ስልጣን ካለው ጠበቃዎት/አቶርኒ ኢን ፋክት፣ ቋሚ ሞግዚትነት/ዳረብል ፓወር ኦፍ አቶርኒ ወይም በፍርድ ቤት ከተመደበልዎ ሞግዚት።
- መድሃኒት ለመውሰድ አሺ ወይም እምቢ ማለት። ህጉ አስከልጦተኛ ድረስ፤ ከአእምሮ ጤንነት ህክምና ጋር በተያያዘ፣ መድሃኒት ላለመውሰድ መብትዎት ነው። የእርስዎን ፈቃደኝነት ለማግኘት ዲፓርትመንት ኦፍ ሜንታል ሄልዝ ወይም የእርስዎ ፕሮቫይደር ፤ ለእርስዎ፣ ለግል ተወካይዎ፣ ለዳረብል ፓወር ኦፍ አቶርኒ ወይም ለቤተሰብዎ፤ እንዲወሰዱ ስለታሰበው መድሃኒት/ሜዲኬሽን ኢንፎርሜሽን ይሰጣል። አግባብ ያለው ከሃይማኖት አኳያ ቅዋሜ ካለዎትና የተባለውን ሜዲኬሽን ለመውሰድ ፈቃደኛ ካልሆኑ፤ የእርስዎ ፕሮቫይደር ካለ ፍርድ ቤት ትእዛዝ ሜዲኬሽን እንዲወሰዱ ሊያደረግ አይችልም።
- በተቻለ መጠን ብዙ ገደብ/ቁጥጥር ከሌለበት ቦታ ህክምና ማድረግ፤ የሚያገኙት የአእምሮ ጤንነት አገልግሎቶችንና ድጋፎች የእስዎን ግለሰብነት ግንዛቤ ውስጥ ያስገባ፤ በተቻለ መጠንም ብዙ ገደብ/ቁጥጥር በሌለበትና ከእርስዎ አይነተኛ ፍላጎት ጋር የሚስማማ ሁኔታ ይሁን።
- የእርስዎ የሰርቭስ ፕላን የአቅድ ስራ ሲካሄድ አብረው መሳተፍ፤ የሰርቭስ ፕላኑ ሲቀናጅ ለእርስዎ፣ ለቤተሰብዎ፣ ለግል ተወካይዎና ሙሉ ስልጣን ካለው ጠበቃዎት/አቶርኒ ኢን ፋክት ሙሉ ስሜት የሚሰጥ ተሳትፎ ማድረግ፤ እንዲሁም ከአንድ ፕሮቫይደር ወይ ሌላው ሲተላለፉ እድሉን ተጠቅመው እንዲሁ ተሳትፎ ማድረግ ነው። ይህ አይነት ሰርቭስ ፕላንን፤ ስለ ሁኔታዎ፣ ህጋዊ አቋምዎ/ስታቲስዎ እንዲሁም የአሁኑንና የወደፊቱ

ሰርቭስ/አገልግሎቶች፣ ስለ ህክምናው ጥቅምና አደጋ፣ ስለ ቴራፒና ወይም ስለ ሌላ አማራጮች ይህን ሁሉ መረጃ የማግኘትን መብት ያጠቃልላል። የተሰጠው አገልግሎት፤ ሌላ አገልግሎት ወይም ድጋፍ ለመውሰድ/ለመቀበል እንዲሰማው ማድረጊያ ሊሆን አይችልም። በማንኛውም ጊዜ ለመሳተፍ ፈቃደኝነት ሊሰርዙ እና ወይም ሰርቭስ ጥላት እንዲመረመር ወይም እንዲሻሻል ሊያመለክቱ ይችላሉ።

□ እርስዎን የሚመለከት ኢንፎርሜሽን ሁሉ እንደ የግል ሆኖ እንዲጠበቅ፤ የእርስዎ የአእምሮ ጤንነት ኢንፎርሜሽን/ሜንታል ሄልዝ ኢንፎርሜሽን ሬኮርዶች/መዝገቦች እንዲሁም ሌሎች እርስዎን የሚመለከቱ ኢንፎርሜሽኖች ሁሉ በኮንፌደንሻል ደረጃ እንዲያዙ ይሁን፤ የእርስዎን መዝገቦች አይተው የተሳሳተ ኢንፎርሜሽን ተመዝግቦ ከሆነ በ1978 የሜንታል ሄልዝ አክት/ህግ መሰረት፤ ይህ የተሳሳተ ኢንፎርሜሽን እንዲሰተካከል ያስደርጉ።

□ የማህበራዊ ግንኙነት ከወንዶች ወይም ከሴቶች ጋር ማድረግ፤ የእርስዎ ማህበራዊ ግንኙነት በሰርቭስ ጥላት መሰረት ውሱን ወይም የተገደበ አስካልሆነ ድረስ፤ ምክንያቱም በእርስዎ ወይም በሌላ ሰው ላይ ከፍተኛ አደጋ ይደርሳል ወይም ደግሞ አደጋ ሊደርስ ይችላል ተብሎ ስለተገመተ፤ ከዚህ ውጭ የማህበራዊ ግንኙነት ከአንዱ ወይም ከሁለቱ ጾታዎች ሊኖርዎት ይችላል።

□ የአእምሮን ሁኔታ ለማወቅ ፈተና እንዲሰጥዎ መጠየቅ፤ በፍርድ ቤት ትእዛዝ፣ ተቋም ሰር/ሲ.ቪ.ሊ ኮሚትድ ከሆኑ፤ በጽሁፍ ማመልከቻ በማቅረብ ነጻ ከሆነ ፈታኝ የአእምሮን ሁኔታ ፈትኖ፤ በዚህ በተባለው ተቋም ስር ይሆናሉ ወይም አይሆኑም ብሎ እንዲወሰን። ይህ ፈተና በዚህ ተቋም ስር ከገቡበት ጊዜ ጀምሮ በ180 ቀን ውስጥ ይደረጋል። ለፈተናው የሚከፈለው ገንዘብ ከአቅምዎ በላይ ከሆነ ዲፓርትመንት ኦፍ ሜንታል ሄልዝ ሂሳቡን ይከፍልልዎታል።

በፍርድ ቤት ትእዛዝ፣ ተቋም ሰር/ሲ.ቪ.ሊ ኮሚትድ ከሆኑ፤ አውቶማቲካሊ በየ90 ቀን በዲፓርትመንት ኦፍ ሜንታል ሄልዝ የተሰየመ የሰነድ አእምሮ አዋቂ/ሳይኪያትሪስት ወይም የሰነድ ልቡና አዋቂ/ሳይኮሎጂስት ከፈተነዎት በኋላ፤ ነጻ ቢሄዱ እንደበፊቱ በአእምሮች ማክንያት እራስዎ ወይም ሌላ ሰው ላይ ጉዳት ሊያደርሱ ይችላሉ፤ አይችሉም ብሎ ይወሰናል። ለፈተናው ቢያንስ 7 ቀን ሲቀረው እንዲያውቁት ይሆናል። በተጨማሪም የፈተናው ማስታወቂያ ኮፒ ለፓብሊክ ዲፌንደር ሰርቭስ ቢያንስ ከቀጠሮው 7 ቀን ቀደም ብሎ የፈተናው ማስታወቂያ ይላክለታል። የቀጠሮን ቀን እንዲያውቁ የሚፈልጉዎቸው ሰዎች ካሉ፤ ለነሱ የማስታወቂያ ስራ የእርስዎና የፓብሊክ ዲፌንደር ሰርቭስ ፋንታ ይሆናል። የቤተሰብዎ አባል ወይም ጠበቃዎ/ነገረፈጅዎ በቀጠሮው ቀን እንዲመጡ ደክተሩን ጠይቀው ከፈቀደ፤ መገኘት ይችላሉ።

- (በተገቢው) በየጊዜው ከቤተሰብና ከወዳጆች ጋር በግል መነጋገር፤
- የሰውነት ጥንካሬ ልምምድ ማድረግና ወደ ደጅ መውጣት፤ በተገቢ በቂ ጊዜ/ዘወትር የሰውነት ጥንካሬ ልምምድ ማድረግ፤ ያለማቋረጥ በየጊዜው ወደ ደጅ መውጣት።
- እርስዎ ለማየት የሚፈልጉዎቸውን ሰዎች/ጎብኝዎች ማየት፤ ከጠበቃዎችዎ፣ ሙሉ ስልጣን ካለው ጠበቃዎች/አቶርኒ ኢን ፋክት፣ ከካህን፣ ከቤተሰብ፣ ባል/ሚስት/ጓደኛ፣ የግል ተወካይዎ፣ ሞግዚት ጋር ነጻና በግል (በተገቢው) በየጊዜው ግንኙነትና ጎብኝት ይኖርዎታል።
- ማንም ሰው ሳይከፍተው ፖስታ/ደብዳቤ መላክና መቀበል፤ ከዲፓርትመንት ኦፍ ሜንታል ሄልዝ ባለስልጣናት፣ ከጠበቃዎ፣ ከፍርድ ቤቱ፣ ከግል ሀኪምዎ ወይም ብቁ ከሆነ የሰውነት

ነ ልቡና አዋቂ/ሳይኮሎጂስት ጋር በታሸገና ሳንሱር ባልሆነ/ተከፍቶ ባልታየ ፖስታ ወይም በሌላ አይነት/መንገድ ግንኙነት ማድረግ ይችላሉ። ለመጻፍ የሚያስፈልጉትን ነገሮችና ቴምብር ከጠየቁ ይሰጥዎታል። ደብዳቤም ይሁን ሌላ ሰነድ በመጻፍ፣ እንዲሁም አድራሻ በመጻፍና በመላክ እርዳታ ይደረግልዎታል። ደብዳቤው ተከፍቶ የሚነበበው ፤ ደብዳቤው ውስጥ ኢንፎርሜሽን ወይም የሆነ ጎጂ ነገር አለበት ተብሎ ሲታመን ብቻ ነው።

- በቴሌፎን ላይ በግል መነጋገር፤ ስልክ መደወል መቻልና የግል ጥሪ መቀበል፤ እንዲሁም ነጻ ሎካል ኮልና ድሃ ከሆኑ ደግሞ ተገቢ የሆነ የረጅም መስመር ጥሪ/ሎንግ ዲስታንስ ኮል ማድረግና እንዲሁም እርዳታከጠየቁና እንደአስፈላጊነቱም እገዛ ይደረግልዎታል።
- ለተደረገልዎት አገልግሎት ሂሳቡን/ቢሉን ጠይቀው ማግኘት፤ ምን ምን ነገሮችን እንደተጠቀሙ በዝርዝር የሰፈረበትን ቢል ጠይቀው ይቀበሉ።
- አገልግሎቶችን እያገኙ ሳለ ጤነኛ እንዲሁም በሚያስተማምንና ንጽህና ባለው ቦታ ይኑሩ፤ አስተማማኝ፣ ጽዳቱ በተጠበቀና ሰብአዊ አኗኗርና አያያዝ ባለበት ሁኔታ መኖር።
- ለመምረጥ የተመዘገቡ ከሆነ በሁሉም ምርጫዎች ይሳተፉ። በተመዘገቡበት አካባቢ ባሉት ምርጫዎች ድምጽዎን ይስጡ።
- ሃይማኖት መከተል ወይም አለመከተል። ሃይማኖት ለመከተል ወይም ላለመከተል ይችላሉ፤ ፕሮቫይደሩ ወይም ሌሎች ኮንሰዶመርስ የሚከተሉትን ሃይማኖት እንዲከተሉ ከሚደረግ ተጽእኖ ነጻ ይሁኑ።
- የግል እቃዎን የሚያስቀምጡበት ቦታ ማግኘት፤ የግል እቃዎን የሚያስቀምጡበት ተገቢ ቦታ ይኑርዎት።
- የግል ልብስዎን መጠቀምና የግል እቃዎን መያዝ፤ የግል ልብስዎን ይልበሱ፤ ሀኪም ሬኮርድዎ/መዝገብዎ ውስጥ በህክምና/ክሊኒካል ምክንያት አስፈላጊ ነው ብሎ የተወሰኑ ገደቦች መዝገብ አስካልሆነ ድረስ የግል ንብረትዎን፣ የመጻዳጃ ቁሳቁሶችን ጭምር ማስቀመጥና መጠቀም ይችላሉ።
- አለባበስዎ፣ የጸጉርዎ አያያዝዎ ባጠቃላይ ምን እንደሚመስሉ እንደፍላጎትዎ ነው፤ እንደራሰውዎ ፍላጎት አግባብ ባለው አይነት የግል መልክ/ገጽታዎን፣ የራስ ጸጉር አያያዝዎን እንዲሁም ሌላው ሰውነትዎ ላይ ያለውንም ጭምር እንደያዙ ይሁኑ። ይህ ሁሉ ግን የእርስዎንና የሌሎችን ጤንነትና ደህንነት የማይጎዳ እስከሆነ ድረስ ብቻ ነው።
- ስለሚሰጥዎት አገልግሎት ያለዎትን ስሜት መግለጽ፤ በየወቅቱ በአእምሮ ጤንነት አገልግሎቶችና ድጋፎች እንዲሁም ፕሮቫይደርስ ላይ በሚካሄደው ግምገማ ይሳተፉ።
- በፍርድ ቤት ገደብ አስከሌለብዎት ድረስ በህግ የተረጋገጡትን ጥቅሞችና ልዩ መብቶች ይጠቀሙባቸው።

የሥነ ባህሪ ጤና ዲፓርትመንት፤ የተገልጋዮችና የቤተሰብ ጉዳዮች ጽሕፈት ቤት
64 New York Avenue, NE 3rd Floor, Washington, DC 20002

ስልክ፤ 202-673-4377

ፋክስ፤ 671-8049

የተሻሻለበት ቀን፤ 2015

“የተገልጋዮች/ኮንስዩመር መብት መግለጫ”

ለፊርማ የቀረበበት ቀንና አ.ም፤ _____

ይህን መግለጫ አንብቤያለሁ ወይም ተነቦልኛል

_____

_____

_____

(የኮንስዩመር ፊርማ)

(የምስክር ፊርማ)

(ቀንና አመተ ምህረት)

_____

_____

_____

(የምግብ፣ ቤተሰብ፣ ተወካይ ፊርማ)

(የምስክር ፊርማ)

(ቀንና አመተ ምህረት)